

ADAM MALIK

634.0.971

AZ ERDŐK AZ EMBEREK SZOLGÁLATÁBAN (KIVONATOS KÖZLÉS)

A fejlődő országokban az erdők pusztulását elsősorban a mezőgazdaság terjeszkedése okozza. Súlyosbítja a helyzetet a népeśsnövekedés, amit csak törvényes intézkedésekkel megállítani nem lehet. Különösen az alacsony fejlettségű területeken még ma is hagyományos mezőgazdálkodás folyik.

Nem csak az állandóan helyváltoztató földművelésre gondolok. Tudom, Önök ezt „irtsd és égesd” földművelésnek nevezik, amint ezt a sebhelyes hegyoldalak sok fejlődő országban valóban tanúsítják. Ez tényleg komoly probléma. A lakosság részéről az erdőkre ható nyomás jelentős mértékben rövidülő égetési ciklusokban és szélesedő frontvonalakban jut kifejezésre.

De talán még jelentősebb az a kedvezőtlen igénybevétel, ami a magasabban fekvő zónák mezőgazdasági településeiről részéről jelentkezik. Ez tényleg komoly probléma. A lakosság részéről az erdőkre ható nyomás jelentős mértékben rövidülő égetési ciklusokban és szélesedő frontvonalakban jut kifejezésre. De talán még jelentősebb az a kedvezőtlen igénybevétel, ami a magasabban fekvő zónák mezőgazdasági településeiről részéről jelentkezik. Ez tényleg komoly probléma. A lakosság részéről az erdőkre ható nyomás jelentős mértékben rövidülő égetési ciklusokban és szélesedő frontvonalakban jut kifejezésre. De talán még jelentősebb az a kedvezőtlen igénybevétel, ami a magasabban fekvő zónák mezőgazdasági településeiről részéről jelentkezik. Ez tényleg komoly probléma. A lakosság részéről az erdőkre ható nyomás jelentős mértékben rövidülő égetési ciklusokban és szélesedő frontvonalakban jut kifejezésre.

De talán még jelentősebb az a kedvezőtlen igénybevétel, ami a magasabban fekvő zónák mezőgazdasági településeiről részéről jelentkezik. Ez tényleg komoly probléma. A lakosság részéről az erdőkre ható nyomás jelentős mértékben rövidülő égetési ciklusokban és szélesedő frontvonalakban jut kifejezésre. De talán még jelentősebb az a kedvezőtlen igénybevétel, ami a magasabban fekvő zónák mezőgazdasági településeiről részéről jelentkezik. Ez tényleg komoly probléma. A lakosság részéről az erdőkre ható nyomás jelentős mértékben rövidülő égetési ciklusokban és szélesedő frontvonalakban jut kifejezésre.

De talán még jelentősebb az a kedvezőtlen igénybevétel, ami a magasabban fekvő zónák mezőgazdasági településeiről részéről jelentkezik. Ez tényleg komoly probléma. A lakosság részéről az erdőkre ható nyomás jelentős mértékben rövidülő égetési ciklusokban és szélesedő frontvonalakban jut kifejezésre.

mokban élő áccsal, mint ahogy azt feltételezzük. A nemzetek közti egymásra utaltság napról-napra nagyobb mérvű. Az erdők és az erdei termékek ebben központi szerepet töltenek be.

A népességnövekedés és a technológiai fejlődés hatásának folytatódása félelmetes. En azonban úgy vélem, hogy ezek a kérdések könnyebben rendezhetők mint az, ami napjainknak valószínűleg legjelentősebb és előre nem látható társadalmi mozgató ereje: *a szegény falusi népesség növekvő, és aláhúznám, jogos és régóta esedékes igénye, hogy a termékek igazságosan kerüljenek elosztásra, származzanak azok akár a tengerből, akár a gyárakból, akár az erdőkből.*

Amint Önök jól tudják, a technika kényelmes világában élő modern ember mellett él teljesen más világban egy másik típusú ember is. Ez az ember a fejlődő országok elszegényedett vidéki területein található. A legtöbb közülük az erdőben, vagy az erdők körül levő településeken él. Ezt az embert és világát sokféleképpen nevezik, „marginális ember” az egyik ráakasztott közhelyű elnevezés „elmaradt ember” a másik. Ez utóbbi arra utal, hogy a szegénység zárta el előle a fejlődés lehetőségének az útját. Több mint 450 millió ilyen „marginális” vagy „elmaradt” ember él olyan körülmények közt, amit a közgazdászok terminológiája abszolút szegénységnek minősít. azaz évi jövedelmük 50 \$* vagy annál kevesebb.

A Föld népességéből földrajzi megoszlás szerint kb. 10⁰/₀ él a hegységekben és további 40⁰/₀ a hegységek alacsonyabban fekvő területein. Ennek következtében az emberiség 50⁰/₀-át közvetlenül érinti a vízgyűjtő területek természeti környezetének az alakulása. További 5⁰/₀ a szegény országok szárazabb zónáiban dolgozik, ahol a periodikus klimatikus hatások szeszélyes változásainak kitéve és a sivatag folyamatos terjeszkedésének hatása alatt él. Ez a tény különösen a Szahara déli és északi szélén, továbbá a Közel-Kelet és India sivatagjai mentén tapasztalható nagyon egyértelműen.

Az „elmaradt ember”, legalább is Ázsiában, de úgy gondolom, hogy mindennél máshol is, rendszerint kis, saját földjén gazdálkodik, vagy részesként dolgozik. Egyik helyről a másikra telepszik, mint vándorló földművelő. Ezek „a marginális emberek” nincsenek tudatában annak, hogy milyen veszélyes folyamatot indítanak el, amikor irtják és égetik az erdőt azért, hogy új területet nyerjenek élelmük megtermeléséhez. Alapvető élelem és tüzelőanyag-igényük megszerzéséért folytatott kétségbeesett erőfeszítéseik során akaratlanul pusztítják saját létfenntartásuk alapját, az erdőt, mivel nem ismerik a természeti rendszerek korlátait.

Figyelembe véve az erdei termékek iránt spirálisan növekvő keresletet és reális felmérve azt az ökológiai befolyást, amit az erdők országhatárokat átlépve kifejtene a környezetre, napjainkban fokozottabb mértékben kell felismernünk, hogy „vándor-földművelés” — bármilyen formában is jelentkezik — az egész világ lakosságának az ügye.

A kormányok tudatában vannak a probléma súlyosságának, de a felismerés szintje változó, és így a szintnek megfelelően változó az intézkedések hatékonysága is. A meggondolatlan földhasznosítás nem lassult le mind a mai napig, gyökeres megszüntetése pedig szóba sem kerülhetett. *A folyamatos gazdasági növekedés —, hogy ne mondjuk tényleges életben maradásunk — attól függ, hogy az erdővel, ezzel az isten-adta erőforrással kapcsolatos sáfárkodásról felfogásunkat miként alakítjuk.* Az iparosodott országok reagálnak erre a problémára, rendszeresen felvilágosítják polgáraikat az erdők

1 dollár = 35,57 forint

környezeti értékéről. Bevezetik az erdők többcélú hasznosítását, és szigorú természetvédelmi intézkedéseket hoznak. Tisztánlátó önértékből, vagy önzésből — attól függően, hogy honnan nézi az ember — azt a megoldást választják, hogy növekvő szükségleteik kielégítésére inkább importálnak fát, mint sem hogy csökkenték saját erdeik fatermesztési potenciálját és társadalmi értékét. A fejlődő országok viszont nem rendelkeznek ilyen sok „mozgási” lehetőséggel. Az igen jelentős mértékben emelkedő népszaporulatot más gazdasági ágazat nem tudja felszívni, és államkincstáraik a folytatható külkereskedelmet illetően szorosan meg vannak kötve. Hiány van szakképzett munkaerőben. Nemzetközi cégekkel történő tárgyalások során feltételek kikötése részéről a legjobb esetben is korlátozott, ha ugyan egyáltalán lehetséges. A gépeket, vegyszereket gyártó nemzetközi cégek, vagy nagy részvénytársaságok számára nem nehéz olyan korszerűtlen géptípusoknak, veszélyes vegyszereknek, vagy gyáraknak eladását szorgalmazni a fejlődő országokba, melyek saját országaikban a megengedett szennyezésre vonatkozó előírásokat már nem elégtük ki. A szegény ember, amint a cinikus mondja, mindig hibás.

Ez a helyzet természetesen nem tartható fenn a végtelenségig. Az erdei erőforrásoknak is van határa. Mint Önök valamennyien tudják, a fejlődő nemzetek magatartásában is van változás, amint arra az Új Nemzetközi Gazdasági Rend kérdésében tett felhívásuk rávilágít. Mindenekelőtt a szegény vidéki népesség — amelyet kihagytak az erdőkitermelésből származó előnyökből, hasznokból — nem lehet továbbra is olyan passzív. Hát nem Kennedy elnök volt az, aki a következőket mondta: „Nem tudjuk megvédeni a kevés gazdagot, ha a sok szegényt nem segítjük”. Ez is arra utal, hogy „Az erdők az ember szolgálatában” téma napirendre tűzése nagyon is célszerű és időszerű.

Az első dolog, amivel szembe kell nézni az az, hogy bevalljuk, érdeink ezideig túlnyomórészt a gazdagok igényeit szolgálták, a kevés városi emberét, sok esetben a pénzügyi és technikai hatalommal rendelkező külföldiekét. Az egyszerű igazság most azt kívánja, hogy politikánkat, a programokat úgy alakítsuk, hogy a megújítható nyersanyagforrást biztosító erdészet a helyi falusi lakosság érdekeit is szolgálja. Számos lehetőség van erre. Az erdők újratelepítését össze lehet kapcsolni az élelmiszertermelés munkáival, amely élelemre olyan nagy szüksége van a városoktól távol élő embereknek. Az utakat és egyéb infrastruktúrát úgy is meg lehet tervezni, hogy figyelembe vesszük nemcsak a fakitermelés, hanem az egész vidék fejlesztését. Az erdők kitermelésére és fejlesztésére vonatkozó terveket egyértelmű kapcsolatba kell hozni a falusi közösségek társadalmi—gazdasági fejlődésének alap-szempon-tjaival. Ezért az a kritikus követelmény, hogy *elsőbbséget adjunk az egész társadalom érdekeit szolgáló erdőgazdálkodásnak*, különösen azokon a veszélyeztetett erdővidékeken, ahol a földművelő közösségek részéről nagy nyomás nehezedik az erdőkre.

Ez a szempont az erdőgazdálkodás terén egész sor olyan tevékenységet követel, melyek közvetlenül kihatnak a vidéken élő emberek életére. Az erdők többcélú hasznosítása nem újkeletű gondolat. Őseink is éltek vele már az emberiség hajnalától kezdve. A falusi lakosság támogatását tervszerűen elősegítő, korszerű többcélú hasznosítás és a több funkciót figyelembe vevő erdészeti tervezés, gazdálkodás hatékony eszköz lesz ahhoz, hogy megszüntesse a mezőgazdaság és az erdészet közötti tradicionális érdekellentéteket. Mivel a körülmények vidékről-vidékre változnak, mindig a helyi adottságokhoz és viszonyokhoz kell alkalmazkodni. Más szavakkal kifejezve az erdőgazdálkodás konkrét céljait mindig az adott terület adott időpontban fennálló ökológiai, közgazdasági és társadalmi viszonyaitól függően kell meghatározni.

A lényeg amire ezt a kongresszust ösztönzöm az, hogy ne csak azokat a módokat vegye fontolóra, amelyekkel az államerdészet, a magán fakitermelő és fafeldolgozó vállalatok profitját, pénzügyi mérlegét lehet kedvezőbben alakítani. Ez hasznos és lényeges. Úgy hiszem azonban, hogy hosszú távon az egész világ társadalma szempontjából ennél sokkal sürgetőbb és hasznosabb, ha ez a kongresszus azokat a lehetőségeket vázolja fel és mutatja meg számunkra, melyekkel a legerőtlenebb és legszegényebb embereket segíthetjük. Nem csak úgy ahogy eddig a legtöbb esetben történt, ezeknek az embereknek mint „élő eszközök”-nek az erdei munkára való toborzásával emberbaráti gesztusként vagy „mellék” tevékenységként, lehetővé téve számukra kevés gyenge minőségű fa, vagy kisebb erdei termékek igen korlátozott mennyiségű összegyűjtését.

A kormányoknak az Önök nagyon is speciális tanácsaira van szükségük, melyek segítségével a szegény vidéki lakosságot aktív résztvevőként, teljes mértékben be kell vonni a területfejlesztésbe — melyben az erdők lényeges szerepet töltenek be — és aminek eredményeként az erdők kitermeléséből és szociális funkcióiból származó javakból igazságos arányban fognak részesedni. *Az emberek csak akkor kiáltanak álljt saját rombolásuknak és csak akkor igénylik a bölcs természetvédő gyakorlatot és ésszerű politikát — amit Plato már Kr. e. 400 évvel olyan hevesen követelt — ha az erdők hatékony és tervszerű kezelése az egész nép érdekeit szolgálja majd.*

„Az erdők az emberek szolgálatában” és „Az emberek az erdők szolgálatában”. Egy bioszférával rendelkező bolygón élünk, ezt a bioszférát nem lehet országhatárok szerint felosztani és nem lehet egyes országok törvényeinek alávetni. A kölcsönös függőségnek, mely napjainkban a környezet terén realitás, a közgazdasági, társadalmi és politikai együttműködés szempontjából is realitássá kell válnia. Mindez szükségessé teszi az eddigi megközelítéseink újbóli átgondolását, jelenlegi erdészeti politikánk felülvizsgálatát, a prioritások új rangsorolását, a többcélú erdőgazdálkodás dinamikussá tételét, a tudományos kutatás új lendületét, erdészeti oktatási rendszerünk átdolgozását, emberi kapcsolataink újra építését, különösképpen a vidéki szegény néppel.

Fordította: Cornides György

Erdőkataszter összeállításának tapasztalatairól számolt be a Lesznoje Hozajsztvo 1978. évi 3. számában Sz. MIZARASZ (Litván Erdőgazdasági Tudományos Kutatóintézet), I. LUKOSJUSZ (Litván Mezőgazdasági Akadémia) és A. BRUKASZ (Litván Erdőrendezési Vállalat).

A Szovjetunió erdőtörvénye által előírt erdőkataszter a társadalom erdei javakra vonatkozó, egyre növekvő szükségleteinek kielégítése érdekében szükséges.

Az erdőkataszter az erdővagyon természeti, gazdasági és jogi állapotára vonatkozó információk összessége. Összetevő elemei: a föld (az erdő) használati jogának a regisztrálása; az erdővagyon (élőfakészlet, vadállomány, egyéb erdei termékek, környezetvédelmi, üdülési stb. szolgáltatások) mennyiségi és minőségi számbavétele, ökonomiai értékelése (három értékelési skála alapján ballokban és pénzben); valamint az erdőtalaj bonításának a megállapítása.

Az erdőkataszter összeállítására vonatkozó kísérleteket a Litván Szövetségi Köztársaság Ignalinszki Erdőgazdaságában végezték. Ennek területe 37,5 ezer ha, amiből erdővel borított 32,1 ezer ha. 1975-ben az erdőrendezés pólólag üzemtervezte az erdei melléktermékeket, látogatottsági felmérést (üdülők, kirándulók) végzett, felvette az erdők környezetvédelmi jelentőségére vonatkozó alapvető jellemzőket.

Az általában rendelkezésre álló és a pótlólag felvett erdőrendezési adatok alapján elvégezték az erdőterületek ökonomiai osztályozását, feltüntetve a fakészletekre, az erdei melléktermékekre és az erdők környezetvédelmi hasznaira ballokbán és pénzértékben is kimutatott értékeket valamennyi erdőrészletre, tagra, erdészetre, erdőgazdaságra vonatkozóan. Összeállították a következő térkép-anyagokat: térkép az erdei gyümölcsök és gyógynövények készleteiről, az erdőterület ökonomiai osztályairól és hasznosítása fokáról, valamint az erdők technológiai viszonyairól.

Az Ignalinszki Erdőgazdaság erdőterületére vonatkozó ökonomiai értékelés a következő:

	Ball	Ezer rubel
fatermés	60,3	38 638,7
erdei melléktermék	15,0	10 353,7
üdülési szolgáltatás	34,7	25 150,0
környezetvédelmi szolgáltatás	32,7	22 539,0

Az erdőkataszter célja az erdőgazdaság és más illetékes szervek informálása az erdővagyonról. Az ilyen jellegű kataszter tartalma nem állandó, a tudomány, a technika és az erdei termékek, szolgáltatások iránti igény fejlődésével megváltozik. A tartalmi változásokat elsősorban az erdőgazdálkodás irányításában (prognosztizálás, fejlesztés, tervezés, szabályozás, elemzés és ellenőrzés) jelentkező feladatok szabják meg. Az erdővagyonra vonatkozó ismeretek mindenek előtt az erdőgazdasági munkák tervezéséhez, az erdőhasználat mértékének megállapításához, az erdőgazdálkodási tevékenység értékeléséhez szükségesek, az erdővagyon ökonomiai osztályozására vonatkozó adatok pedig a tervező-fejlesztő számítások elvégzéséhez és a vállalatok és szervezetek önelszámolási viszonyainak szabályozásához.

Ref.: kb

AZ ERDŐ- ÉS A VADGAZDÁLKODÁS ÖSSZEANGOLT FEJLESZTÉSE

Az MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottságának felkérésére a Vadászati ad hoc bizottság az elmúlt két évben elemezte és megvizsgálta az erdő- és vadgazdálkodás összehangolásának problémakörét. Az ad hoc bizottság által készített anyagot az Erdészeti Bizottság december 5-én vitatta meg, az ad hoc bizottság több tagjának bevonásával. Az anyagot dr. Tóth Sándor, az ad hoc bizottság elnöke terjesztette elő.

A komplex szemléletű, reális, politikus anyag nemcsak a meglévő helyzetet tárta fel őszintén, hanem javaslatot tett a problémák átfogó megoldására is. Az őszinte, tárgyilagos anyag őszinte vitát váltott ki. A négyórás vitában a bizottság minden tagja és a meghívottak is részt vettek.

A felszólalások tükrözték a szakmaszeretetet, az erdő- és a vadállomány jövője iránt érzett felelősséget. Kifejtették a vitában, hogy a statisztikákban kimutatott nagyvadállomány egyes fajok esetében közel kétszerese a távlati terv célkitűzésének, sőt vannak olyan számítások, mely szerint a tényleges állomány még ezt a szintet is meghaladja. Az ilyen mértékben túlszaporodott nagyvadállomány egyes területeken rendkívül nehéz feladat elé állítja az erdőművelést, s részben ezzel magyarázható a természetes felújítások arányának visszaesése. Ugyanakkor kihangsúlyozták, hogy az erdőgazdálkodás intenzív fejlesztésében elért eredmények összességükben csökkentették az erdő vadeltartókéességét, a korábbinál kedvezőtlenebb feltételeket, kevesebb termé-